

[Aktuální problematika zakazování některých knih v knihovnách USA](#) [1]

Autor:

- [MATUŠÍK, Zdeněk](#) [2]

Číslo:

- [2022, ročník 31, číslo 2](#) [3]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [4]

Klíčová slova:

- [USA](#) [5], [zakazování knih](#) [6]

Odborná sekce:

- [Komise pro zahraniční styky](#) [7]

Nestává se často, aby se knihovny a knihovnická profese dostaly na profilové stránky světového tisku. V nejnovější době se tak ovšem stalo. Významný liberální americký deník *The New York Times* věnoval některým všednodenním problémům působení knihoven ve školách základního a středního stupně, v jisté míře i knihoven v obcích (veřejných knihoven) hned několik příspěvků. Jejich hlavním tématem bylo zakazování knih.

Jak se uvádělo v záhlaví článku [Book Ban Efforts Spread Across the U.S.](#) [8] (Snahy o zákazy knih se šíří napříč Spojenými státy) autork Elizabeth A. Harris a Alexandry Alter z 30. ledna 2022, „napadání knih o sexuální a rasové identitě nejsou ničím novým v amerických školách, ale taktika a politizace jsou“. Dodejme, že „školy“ v tomto kontextu znamenají rovněž či zejména školní knihovny.

Problematicke intelektuální svobody se [Asociace amerických knihoven](#) [9] (American Library Association, ALA) věnuje dlouhodobě – její [příslušný útvar](#) [10] působí již více než půl století. Specificky zakazování knih sleduje již 20 let a má za to, že v současnosti dosáhlo vrcholu. Jak je uvedeno ve [zprávě State of America's Libraries Report 2022](#) [11], za rok 2021 eviduje (dle podle všeho neúplných údajů) 729 hlášení vztahujících se ke knihovnám, školám a univerzitám, jakož i k výzkumným databázím a platformám elektronických knih, což představovalo celkem 1 597 jednotlivých knih, jež byly napadeny nebo staženy.

Na takový vývoj ALA rozhodně reaguje. Vedle pozornosti těmto zákazům ve svých výročních zprávách [1](#) poslední zářijový týden pořádá [Týden zakazovaných knih](#) [12]. Nově rozvíjí iniciativu [Unite Against Book Bans](#) [13] (Sjednoťme se proti zakazování knih).

Pro informaci – např. [za desetiletí 2000–2009 byla v čele seznamu 100 nejvíce napadaných a zakazovaných knih](#) [14] série o Harry Potterovi, v současnosti seznamu deseti nejvíce napadaných a zakazovaných knih, uvedeném ve [výroční zprávě ALA z letošního roku](#) [11], dominuje tematika LGBTQ+. Když deník *The New York Times* [uveřejnil 6. července 2022 článek o tom, jak se knihovnice cítí pod napadáním](#) [15], v ohlasech na webovou variantu článku napsalo svůj postoj či názor ještě týž den 358 čtenářů. Neprobíral jsem je detailně, nicméně jeví se, že větší část pisatelů-čtenářů

příslověčně liberálního deníku rozhodně napadání a zakazování knih s LGBTQ+ tematikou (tj. obsahem přímo či nepřímo sexuálněvýchovným) odsuzovala, ovšem jistá část z nich vyjádřila názor, který tak či onak s uvedenými zásahy souzněl.

Dovolím si dodatek „za okraj“ uvedené tematiky – ale druhově obdobné: Shodou okolností jsem se v tyto dny setkal v literatuře s pozoruhodným případem sankcionování projevu učitelky ve škole za první Československé republiky – za to, že žákům čtvrté třídy v Ostrožské Lhotě u Uherského Hradiště četla (v roce 1922) epigramy Karla Havlíčka Borovského, byla učitelka Hedvika Kovaříková odsouzena za zločin rušení náboženství a za přečin urážky římskokatolické církve k podmíněnému trestu čtrnáct dní vězení. V roce 1924 tento rozsudek Nejvyšší soud potvrdil.²

Pozn. red.: Související problematice schvalování povolených titulů na školách v některých amerických státech se věnuje i článek na českém zpravodajském serveru Aktuálně.cz nazvaný [Není na seznamu? Prověřme ji. Knihy v některých amerických školách schvalují komise](#) [16], který byl zveřejněn 3. září 2022. Vaší pozornosti by neměl uniknout ani článek [The 'dangerous' books too powerful to read](#) [17], jenž byl publikován 22. září 2022 na serveru BBC.

- ¹. Viz části výročních zpráv ALA o zakazování knih, resp. seznam knih nejvíce napadaných za předchozí rok z období pěti nejnovějších let, tj. za roky [2018](#) [18], [2019](#) [19], [2020](#) [20], [2021](#) [21] a [2022](#) [11].
- ². KOBER, Jan: Vývoj svobody projevu v období československé první republiky. In: *Svoboda projevu? Současné otázky nad jejím omezováním*. Brno : Doplněk, 2021, s. 55. ISBN 978-80-7239-345-9.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2022-rocnik-31-cislo-2/aktualni-problematika-zakazovani-nekterych-knih>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2022-rocnik-31-cislo-2/aktualni-problematika-zakazovani-nekterych-knih>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/matusik-zdenek>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2022-rocnik-31-cislo-2>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnách>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/usa>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/zakazovani-knih>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/odborne-sekce/komise-pro-zahranicni-styky>
- [8] <https://www.nytimes.com/2022/01/30/books/book-ban-us-schools.html>
- [9] <https://www.ala.org/>
- [10] <https://www.ala.org/aboutala/offices/oif>
- [11] <https://www.ala.org/news/state-americas-libraries-report-2022>
- [12] <https://www.ala.org/advocacy/bbooks/banned>
- [13] <https://uniteagainstbookbans.org/>
- [14] <https://www.ala.org/advocacy/bbooks/frequentlychallengedbooks/decade2009>
- [15] <https://www.nytimes.com/2022/07/06/books/book-ban-librarians.html>
- [16] <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/knihy-v-nekterych-americkych-skolach-schvaluji-komise/r~fe6980e822e511edba63ac1f6b220ee8/>
- [17] <https://www.bbc.com/culture/article/20220921-the-dangerous-books-too-powerful-to-read>
- [18] <https://www.ala.org/news/sites/ala.org.news/files/content/2018-soal-report-final.pdf>
- [19] <https://www.ala.org/news/sites/ala.org.news/files/content/2019-soal-report-final-accessible.pdf>
- [20] <https://www.ala.org/news/state-americas-libraries-report-2020/>
- [21] <https://www.ala.org/news/state-americas-libraries-report-2021>